

- недосконалість системи управління, планування та координації наукових досліджень.
- Перспективні напрями виконання НДР*
- розроблення та впровадження стратегії розвитку наукових досліджень в галузі науки "Державне управління";
- визначення на довго- та короткострокову перспективи напрямів, проблематики, тематики наукових досліджень;
- створення системи управління якістю виконання наукових досліджень у Національній академії;
- посилення практичної орієнтованості наукових досліджень;
- поєднання кафедрального, міжкафедрального та проектного способів організації виконання НДР;
- запровадження проектного менеджменту, новітніх технологій, оперативних експертно-аналітичних та соціологічних досліджень з використанням електронного формату;
- підготовка базових підручників з державного управління та державної служби та основних монографій з державно-управлінських реформ.

Шляхи удосконалення виконання науково-дослідних робіт

- стратегія та програма розвитку наукових досліджень в галузі науки "Державне управління";
- періодично оновлюваний перелік напрямів, проблематики, тематики наукових досліджень;
- система управління якістю наукових досліджень у Національній академії;
- функціонування майданчиків впровадження результатів наукових досліджень Національної академії в органах державної влади та місцевого самоврядування;
- функціонування в Національній академії проблемних науково-дослідних лабораторій та центрів, що здійснюють науковий супровід стратегічних напрямів розвитку суспільства та державного управління;
- система нормування наукової діяльності, персональної звітності за її результати та система обігу документів;
- робота експертних груп за пріоритетами суспільно-політичних реформ;
- упровадження кафедрального, міжкафедрального та проектного способів організації виконання НДР;
- запровадження новітніх технологій оперативних експертно-аналітичних та соціологічних досліджень з використанням електронного формату;
- довгострокове міжнародне співробітництво за системою договорів та проектів.

УДК 351:005.8

Сороко В.М.,
кандидат технічних наук, доцент,
начальник управління з навчальної роботи НАДУ

Концептуальні засади функціонального аналізу органів державної влади

Розглядаються методологічні основи функціонального аналізу органів державної влади. Розкриваються цілі і типи функціональних досліджень, принципи і завдання внесення змін у інституційний механізм владних інститутів.

Ключові слова: функціональний аналіз, органи державної влади, управління змінами.

Сороко В.Н. Концептуальные основы функционального анализа органов государственной власти
Рассматриваются методологические основы функционального анализа органов государственной власти. Рассматриваются цели и типы функциональных исследований, принципы и задачи внесения изменений в институциональный механизм властных институтов.

Ключевые слова: функциональный анализ, органы государственной власти, управление изменениями.

Soroko V.M. Conceptual bases of functional analysis of public authorities
Methodological bases of functional analysis of public authorities are examined. Aims and types of functional researches, principles of task of making alteration, open up in the institutional mechanism of imperious institutes.

Key words: functional analysis, the bodies of state authorities, management of change.

Постановка проблеми. У сучасному цивілізованому світі досягти гідної якості життя кожного члена суспільства можна лише за рахунок ефективної і раціональної організації системи публічного управління, яка базується на принципах демократії, верховенства права і пріоритеті особи, а механізми її функціонування можуть бути оперативно адаптовані до нових зовнішніх і внутрішніх змін.

Суттєвим чинником забезпечення раціональності публічного управління, яке визначається через його доцільність, обґрунтованість і ефективність, перш за все, виступає його соціальність, тобто наповненість суспільними запитами і очікуваннями. Таке розуміння відповідності публічного управління логіці суспільних інтересів, які постійно змінюються, передбачає управління змінами в апаратах управління і стосується як інституційних структур, технологій діяльності, так і професійних спроможностей працівників адміністрації різного рівня.

Ці процеси є частиною реформування адміністративної системи і передбачають, в інтересах підвищення ефективності державного апарату і надання населенню якісніших послуг, зміни основ адміністративної організації і державної служби. Зокрема, на зміну ієрархічної структури управління впроваджуються принципи відносин партнерства, кооперації, переходу від логіки інструктивного супроводження клієнта до логіки його обслуговування за стандартом публічної послуги, застосування "нового публічного менеджменту" (New Public Management).

Відмінну особливість нового публічного менеджменту, що виник приблизно в середині 80-х рр., складають акценти та технології, запозичені з менеджменту бізнесу і орієнтовані на результат, що досягається завдяки: орієнтації на потреби клієнта; зниженню витрат і підвищенню результативності; управлінню, спрямованому на результат; розмежування стратегічного та оперативного рівнів управління, розмежуванню функцій з надання послуг і отриманню фінансової компенсації; створенню структур управління за аналогією концерну; обранню надавача послуг на конкурентній основі; запровадженню контролінгу (вимірювання якості і результативності); стимулюванню і оплаті за результат.

Таким чином, з точки зору досягнення суспільних інтересів забезпечення ефективності і результативності публічного управління пов'язане з успішністю управління змінами, створенням умов для впровадження технологій нового публічного менеджменту та основними завданнями адміністративної реформи.

Разом з тим, орієнтуючись на забезпечення цілісності системи управління, проблема забезпечення ефективності публічного і, зокрема, державного управління існує на двох рівнях: по-перше, підвищення якості рішень, які ухвалюються, що тісно пов'язано зі змістом і обсягом повноважень (функціями, завданнями) держави; по-друге, вдосконалення адміністративно-управлінських процесів виконання державних функцій. Процеси реформування у сфері державного управління (що в сукупності позначаються зараз як "адміністративна реформа") можуть розглядатися як застосування комбінації інституційних, технологічних і кадрових інструментів.

Технологічні інструменти являють собою набір управлінських технологій, які раціоналізують внутрішні процедури діяльності органів влади, і декларовані, зокрема в адміністративних регламентах, стандартах надання адміністративних послуг і відповідних методиках реалізації адміністративних процедур, спрямованих відповідно до наданих повноважень на виконання, закріплених за органом влади, управлінських функцій. Ці інструменти пов'язані з перенесенням відомих управлінських технологій бізнесу, таких як управління персоналом, планування, впровадження механізмів аутсорсингу, результативні контракти для підвидомчих установ і організацій в практику державного управління. При цьому акцент робиться на формалізації процедур і внутрішньому контролю їх виконання, зокрема із застосуванням систем управління якістю (Total Quality Management).

Кардинальний вплив на підвищення ефективності державного управління досягається з використанням технологічних інструментів у процесі вироблення і контролю за реалізацією управлінських рішень за умови застосування інституційної модернізації системи державного управління.

Інституційний інструментарій припускає створення стійких інститутів суспільної участі в процесах підготовки і ухвалення державних управлінських рішень, корегування самих рішень і процедур їх реалізації органами влади, що пов'язано з проведенням функціональних досліджень органів влади і відповідними трансформаційними процесами у сфері владних повноважень (zmіни функцій управління, горизонтальна кооперація, модифікація відносин і способів комунікації з організованими групами суспільства).

Кадровий інструментарій є традиційним для адміністративної системи і полягає в підтримці стабільності системи управління шляхом призначення і цільової підготовки керівників, орієнтованих на роботу з управлінською командою.

У світі продовжується пошук шляхів переходу від традиційної концепції державного управління до гнучкішої та більш практичної парадигми відносин та співпраці держави з усіма верствами та групами суспільства. Країни, які вдосконалили власні уряди у цьому напрямі, закріпили та суттєво посилили національні конкурентні переваги на міжнародних ринках. Отже, ефективне та сучасне державне управління посіло вирішальне місце як важлива передумова для створення та примноження національного багатства і добробуту. На розвиток Концепції адміністративної реформи в Україні [1] є сенс визначитись з концептуальним баченням тенденцій у сфері функціонального аналізу владних інститутів України в контексті підвищення ефективності їхньої діяльності.

Аналіз останніх публікацій. На думку експертів, які розглядали сферу ефективності державного управління, щоб функціональне обстеження було ефективним, воно має бути розроблене та реалізоване спільними зусиллями усіх державних органів, а основними результатами такого функціонального обстеження є підвищення операційної ефективності адміністративної системи, скорочення витрат, які пов'язані з утриманням урядового апарату, та підвищення якості послуг, які надаються державними установами [2]. Відповідно, для проведення функціонального дослідження мають бути обрані адекватні інструменти аналізу ситуації. Практичні рекомендації щодо підходів до проведення функціональних обстежень ґрунтуються у довідці Ніка Меннінга і Ніла Перісона "Модернізація федеральної державної служби: Методика проведення функціональних оглядів", яка в 2001 р. була представлена Світовим банком. Щодо змістового спрямування оцінки результативності державної служби заслуговує на увагу думка В.Д.Бакуменка, Д.І.Дзвінчука і О.С.Поважного, які як перетворюючі технології, що спрямовані на підвищення організаційної ефективності органів виконавчої влади, пропонують застосування суцільно-якісного управління, реїнжинірингу і маркетингу [3].

Метою дослідження є узагальнення концептуальних підходів до функціонального аналізу органів державної влади як комплексної методології оцінювання діяльності влади для її цільового реформування в інтересах суспільства.

Виклад основного матеріалу. Процедури аналізу і змін в організації внутрішньої діяльності органів влади змінюються залежно від ініціативи керівника, штатної "потужності" організаційної структури та професійної готовності до такої діяльності корпусу виконавців.

У широкому розумінні функціональний аналіз є засобом управління і внесення суспільно-необхідних змін у компетенцію, конструкцію і формати роботи інститутів державного управління.

Розуміючи, що державне управління є інтегрованою спроможністю політиків і адміністраторів, зокрема державних службовців, є сенс розглядати функціональний аналіз як процес, який передбачає впорядкування змісту діяльності осіб щодо реалізації державно-владних повноважень з урахуванням критеріїв оцінки ефективності цієї діяльності.

З урахуванням наведених припущень функціональний аналіз у вузькому розумінні є процесом, орієнтованим на впровадження цілеспрямованих змін для реалізації політичних рішень в інтересах суспільства в зміст і форми діяльності державних службовців через інституціалізацію тільки необхідних функцій, стандартів (норм) та структурної організації органу публічної влади в межах його компетенції.

Концепція функціонального аналізу визначається принципами владної політики, результатами моніторингових досліджень результативності і ефективності органів публічної влади, об'єктивними факторами змін в економічному стані і розвитку соціальних відносин.

Відповідно до принципів внесення змін формується методологія функціонального дослідження. Серед таких принципів, які можуть бути застосовані як самостійно, так і в комплексі, можна назвати:

- відповідність законодавчо закріпленим цілям політики;
- наскріність пріоритетів функціонування державної служби (прозорість, відкритість, відповідність, ефективність, субсидіарність, якість публічних послуг, етична і приязна поведінка);
- доцільність надання фізичним і юридичним особам управлінських і адміністративних послуг, за умови визначення пріоритетом урядової політику "сервісного" способу реалізації владних повноважень;

- гармонічність розподілу компетенцій по вертикалі і розмежування функцій по горизонталі (відсутність дублювання функцій на глобальному рівні управління);
- вичерпність ресурсного забезпечення органу публічної влади як у цілому, так і його окремих структурних підрозділів і підпорядкованих установ, закладів і організацій для гарантування якості послуги і її відповідності змісту функцій;
- вимірність діяльності органів публічної влади та оцінка на основі міжнародних стандартів державного управління (зокрема міждержавних індексів ефективності державного управління);
- єдність стандартів та критеріїв оцінки діяльності державних службовців координуючих підрозділів (управління персоналом, правове і фінансове забезпечення, діловодство і адміністративно-організаційна діяльність).

Функціональні дослідження, які застосовуються з метою поліпшення діяльності у певній сфері управління, як правило, передбачають дослідження: результативності політики (в контексті стратегічного курсу щодо досягнення єдиної мети чи визначеного пріоритету діяльності), структурної організації (приймаючи політику як даність) суб'єкта управління, і спрямовані на пошук оптимальної побудови структури інституції з метою досягнення найбільшої ефективності її діяльності.

Відповідно, і обсяги досліджень або мають комплексний і складний характер, пов'язаний із зіставленням показників, що є наслідками різних і часто відокремлених процесів, або мають локальний характер, рамки якого визначені внутрішніми процедурами одного процесу (функції діяльності).

Нарешті, якщо проведення одних досліджень ставить за мету отримання чітких очікуваних змін у показниках, то інші дотримуються певної методики, але не дають кількісного визначення очікуваної економії в результаті підвищення ефективності.

Формально дослідження можна класифікувати за цілями на організаційні і стратегічні.

Метою організаційного огляду є дослідження інституції або їх структурних підрозділів, які підлягають реорганізації з метою досягнення більшої ефективності. У стратегічному плані дослідження можуть вказувати на певні види діяльності або послуг як на такі, що вимагають перегляду стратегії і програм їх забезпечення органами державної влади.

Зазвичай організаційні цілі функціональних досліджень пов'язані з відповіддю на запитання: "Як можна скоротити поточні витрати або поліпшити якість послуг, що надаються, в ході реалізації цих програм?" Вузькі рамки вивчення цього питання без обстеження стратегії, яку пропонується втілити в життя, є прикладом класичного огляду операційної ефективності. І навпаки, зосередження уваги на політиці і програмах уряду, незважаючи на вагу і зміст організаційних заходів, що забезпечують втілення в життя цих стратегій і програм, є вивчення "чистої" ефективності політичних стратегій і програм. Питання тут ставиться таким чином: "Що нам краще всього вдається?".

Зрозуміло, що обидва дослідження взаємопозв'язані. Ефективність і дієвість програм пов'язані між собою. Питання про те, що "повинні" робити уряди неминуче пов'язується з питанням про те, що вони вміють робити добре. Аналіз спектра організаційної і політичної діяльності урядів дає підстави для визначення типології функціональних досліджень, серед яких можна виділити п'ять основних [4]:

1) "чисті" дослідження політики або програм, що її реалізують, передбачають проведення всеохопної політики реформ, спрямованої на припинення програм, що не мають першочергового характеру завдань. Завданням огляду є підготовка до виключення з державної політики видів діяльності, що не входять до переліку пріоритетних і припинення виконання функцій, не притаманних поточній урядовій практиці;

2) "чисті" дослідження ефективності, які спрямовані на допускання зміни організаційного і ділового процесів, що покликані підвищити ефективність діяльності. Дослідження мають суто бюджетний характер і є основою для скорочення штату і зниження кількості працівників пенсійного віку, а також передбачають скорочення витрат на утримання органів чи зменшення фонду заробітної плати.

3) огляд програм і ефективності на вищих рівнях ієрархії передбачає проведення всеохопних реформ, які покликані забезпечити перехід від другорядних до першочергових завдань, а також зміну процесів у масштабах всієї державної влади, включаючи перебудову дер-

жавного апарату. Ці дослідження мають політичне забарвлення, спрямовуються за координатами згори донизу і мають централізований характер;

4) проміжний функціональний і відомчий аналіз розглядає питання про надання нової форми низці програм шляхом виключення з них певних видів діяльності і перебудови органів (загалом), але без здійснення великомасштабних змін у державному апараті. Сфера застосування - усунення дублювання, зміщення процесів надання послуг і злиття управлінь різних міністерств і відомств;

5) дослідження на нижчих організаційних рівнях і перебудова процесу ділової діяльності спрямовані на відмову від конкретних видів діяльності і надання послуг або їх зміну чи детальну перебудову кількох конкретних відомств. Завданням цих досліджень є зміщення послуг у межах одного і того самого міністерства або відомства, причому автоматизація і перехід на систему залучення неурядових інституцій є складовою частиною огляду.

Завданнями проголошеної адміністративної реформи [5], зокрема, є модернізація державного апарату та реформування системи державної служби.

Удосконалення організації державного управління доцільно проводити за його двома складовими: функціональною та структурною. Вивчення ефективності роботи державних органів та їх підрозділів можливе через функціональне обстеження та розрахунок основних параметрів організаційної структури.

Проведення функціонального обстеження зумовлено первинністю функцій у перетвореннях системи управління, їх рухливістю та гнучкістю. Функцією слід вважати діяльність, пов'язану з отриманням чітко визначеного кінцевого результату, який прямо відображає досягнення завдань певного органу влади, конкретизується у цілях органу та у цільовій функції кожного структурного підрозділу.

Як інструментарій аналізу функцій та оцінки ефективності управлінської діяльності органів державної влади та їх структурних підрозділів, світова практика функціональних досліджень [6] пропонує аналітичну методику оцінки ефективності діяльності органів державної влади, яка отримала назву "функціональне обстеження".

Функціональне обстеження спрямовується на систематичні інституційні зміни та передбачає створення умов для модернізації адміністрації у напрямі більш ефективного функціонування у довгостроковій перспективі. Як правило, для аналізу багатокритеріального комплексу результатів діяльності органів державної влади застосовується системний аналіз, із теорії якого випливає, що у будь-якій інституціоналізованій системі закладене прагнення до самозбереження і, відповідно, опір радикальним змінам. Водночас зміни пріоритетів діяльності органів державної влади, що акумулюють суспільні зміни, зумовлені зростанням різноманітних потреб суспільства при обмеженості ресурсного потенціалу для їх забезпечення. Це змушує удосконалювати структури органів, відмовлятися від одних функцій та вводити інші, підвищувати ефективність управлінської діяльності.

Під функціональним обстеженням будемо розуміти "процес аналізу завдань і функцій органів державної влади на предмет їх відповідності реальним потребам суспільства та вимогам актів законодавства, а також на предмет відповідності структури органів державної влади покладеним на них завданням і функціям з метою підвищення ефективності їх функціонування".

Спираючись на наведене вище визначення, основні завдання функціонального обстеження органів державної влади можна сформулювати наступним чином:

- уточнення сфери діяльності органу державної влади відповідно до визначених пріоритетів державної політики;

- визначення переліку фактично виконуваних функцій;
- удосконалення структури органу державної влади;
- визначення показників ефективності управлінської діяльності.

Завдання функціонального обстеження конкретного органу державної влади полягають у тому, щоб визначити:

- які конституційно та законодавчо визначені цілі поставлено перед конкретним органом державної влади і чи охоплюють їх завдання, передбачені у положенні про цей орган;
- співвідношення між конституційно й законодавчо закріпленими цілями та нормативно визначеними завданнями й функціями органів державної влади з метою встановлення їх відповідності реальній діяльності та існуючій структурі органів;

- які функції закріплені у положенні про цей орган і наскільки вони відповідають завданням, визначенім в інших актах законодавства з метою їх оптимізації шляхом ліквідації, раціоналізації, модернізації, приватизації чи децентралізації;

- якою мірою положення про структурні підрозділи органу державної влади відповідають положенню про цей орган, чи повністю повноваження цих органів забезпечують виконання функцій, покладених на орган;

- якою мірою посадові інструкції відповідають положенням про орган та його структурні підрозділи, професійно-кваліфікаційним характеристикам посад державних службовців, а також реально виконуваний роботі;

- чи потребують уточнення перелік завдань і функцій цього органу, а також структура його апарату та кадровий склад.

Цілі діяльності органу державної влади визначаються Конституцією та законами України, указами Президента та постановами Кабінету Міністрів України. Завдання конкретизують цілі органу і, як правило, становлять цільову функцію структурного підрозділу. Їх реалізація має забезпечити досягнення мети діяльності органу.

У зв'язку з тим, що реалізація всієї сукупності завдань і функцій органу державної влади забезпечується його структурними підрозділами, необхідним компонентом функціонального обстеження є аналіз розподілу завдань і функцій між структурними підрозділами.

Проведення функціонального обстеження апарату структурних підрозділів має встановити наступне:

- якою мірою структурні підрозділи задіяні у виконанні завдань і функцій органу;

- якою мірою кожний структурний підрозділ спрямований на виконання завдань і функцій органу;

- чи існують функції, які: або взагалі не враховані в положеннях про підрозділи, або частково закріплені лише за якимось одним підрозділом;

- чи існують підрозділи, для яких нормативно не передбачена участь у виконанні функцій органу, які об'єктивно є обов'язковими для всіх без винятку підрозділів;

- для яких підрозділів не передбачена участь у виконанні функцій, які об'єктивно притаманні відповідним підрозділам чи найбільше відповідають їх профілю.

За наслідками аналізу готовяться пропозиції щодо внесення змін до положень про структурні підрозділи, а також удосконалення їх структури.

Для досягнення окреслених завдань функціональне обстеження органів державної влади має бути спрямоване на:

- уточнення формулювання функцій, визначених у положеннях про органи державної влади, з метою подальшого приведення назв цих функцій у відповідність зі стандартними, аби уніфікувати спосіб опису розрізнених функцій;

- приведення організаційних структур у відповідність із функціями органів державної влади, що дасть змогу усунути дублювання функцій, паралелізм та їх формальну невизначеність;

- підвищення ефективності використання трудових та бюджетних ресурсів органів державної влади, спрямованих на досягнення цілей державної політики у відповідному секторі державного управління за відповідний період.

Завдяки функціональному обстеженню можна проводити діагностику стану функціонального навантаження органу державної влади; визначати його сильні й слабкі сторони, що можуть бути використані для впровадження необхідних змін; виявляти зайві або дублюючі функції; описувати організаційні процедури й зв'язки між структурними підрозділами; встановлювати критерії ефективності управлінської діяльності органу державної влади.

Необхідно відмітити, що проведення класифікації функцій органів державної влади за типологічними групами на етапі уточнення функцій у ході функціонального обстеження показує не тільки ступінь регламентації функцій, а й дає можливість визначити типи споживачів, показники результату та організаційну структуру її виконання.

Якщо функція не вкладається у "функціональну формулу", то вона є принципом, декларацією, політичною заявою, а не функцією органу державної влади.

Залежно від призначення та очікуваних результатів функціональні обстеження умовно розподіляють на три основних типи [6]:

1. Вертикальне обстеження, що спрямоване на аналіз діяльності однієї інституції. Основною його метою є визначення, якою мірою ця інституція виконує функції, необхідні для досягнення її цілей, та наскільки організаційна структура інституції відповідає (без дублювання або проблів) вимогам щодо виконання необхідних функцій.

2. Горизонтальне обстеження, що сконцентроване на порівняльному аналізі однієї або більше функцій між кількома інституціями. Здебільшого це загальні або спільні функції, які здійснюються всіма інституціями (управління персоналом, внутрішнього адміністрування, фінансова або правова).

3. Системне обстеження, що зосереджене на розподілі функцій між інституціями (системою органів державної влади) з метою визначення наскільки на рівні системи, якщо розглядати її як єдине ціле, розподіл повноважень є раціональним.

Варто зазначити, що всі ці типи обстежень доцільно комбінувати залежно від цілей, спроможності, ресурсних пропозицій та політичної волі.

Якщо поєднати в одне ціле все різноманіття результатів функціонального обстеження, то можна виділити такі основні напрями його проведення.

1. Реорганізація або реструктуризація системи органів державної влади. По-перше, це встановлення оптимальної структури органів у системі державного управління та механізму їх взаємодії. По-друге, визначення механізму переходу від існуючої структури органів державної влади до нової.

2. Уточнення функцій органів державної влади. Має бути проведено аналіз функціонального навантаження органів державної влади щодо уточнення існуючих, виявлення надлишкових, доповнення у положення про органи відсутніх функцій. Ця робота передбачає побудову функціональної матриці органу. Алгоритм обстеження полягає у визначенні кінцевого переліку фактично виконуваних функцій органів державної влади, встановленні показників результативності функцій виходячи з основних критеріїв оцінки доцільності їх виконання.

3. Оцінка ресурсоємності функцій органів державної влади. Необхідна у процесі прийняття рішення про скорочення або збільшення чисельності працівників органів, перерозподіл ресурсів (персоналу, приміщень, устаткування, бюджету) між органами державної влади, про перегляд системи оплати праці тощо. Алгоритм обстеження полягає у виокремленні функцій органу, декомпозиції їх на комплекс процедур і робіт, що виконуються структурними підрозділами і конкретними виконавцями. При цьому ресурсоємність може бути виражена в таких одиницях виміру, як бюджетні кошти, людино-години тощо.

Слід зазначити, що проведення функціональних обстежень органів державної влади не варто обмежувати якимось одним із зазначених напрямів, а використовувати їх у цілому, що дозволяє отримувати системні висновки для прийняття рішення [7]:

- щодо формування пріоритетів діяльності органу державної влади у відповідному році та правовому закріпленні їх завдань та функцій;

- на етапах виділення ресурсів для надання державних послуг з метою реалізації визначених цілей діяльності органу;

- при оцінці досягнення кінцевих результатів.

У процесі функціонального обстеження, як правило, використовується такий інструментарій:

- статистичний аналіз положень з метою уточнення функцій органу державної влади;

- анкетування працівників органу з метою отримання переліку фактично виконуваних функцій;

- функціональна матриця органу державної влади з метою визначення функціонального навантаження на структурні підрозділи органу;

- логічна схема функціонального аналізу з метою оцінки показників результативності діяльності органу.

Висновки. Функціональний аналіз чи обстеження здійснюються через анкетування, аналіз діяльності органу на основі структурованих форм, проведення семінарів-тренінгів і роботу з нормативно-правовими актами, що визначають сферу діяльності органу державної влади.

Оцінним критерієм управлінської діяльності органу державної влади є ефективність, яку можна визначати як ступінь співвідношення між метою, нормативно встановленими управлінськими функціями та результатами, що ототожнюються з ефектом.

Прямыми показниками ефективності можуть бути економічні показники, що виражаються у навантаженні на державний бюджет, у видатках на відповідний орган державної влади (на заробітну плату, виконання функцій). До непрямих показників можна віднести суспільно-політичні критерії та показники. Їх суть - у ступені довіри населення до органу державної влади. Суспільство хоче бачити державне управління: соціально ефективним; дієвим; здатним ефективно вирішувати суспільні проблеми; забезпечувати прогресивний розвиток суспільства. Отже, у процесі оцінки ефективності діяльності органу державної влади проблемним питанням є вибір вимірів, засобів, способів оцінки ефективності. Ця сфера пошуків дослідників державного управління визначає контент подального розвитку науки державного управління у висвітленому вище напрямі і завжди буде актуальною з огляду на постійні зміни уявлень громадян на зміст і обсяги впливу державного апарату та прогрес у технологіях, спрямованих на забезпечення людських інтересів.

Список використаних джерел

1. Ковбасюк Ю. В. Концепція адміністративної реформи в Україні / Ю. В. Ковбасюк, В. М. Сороко // Енциклопедія державного управління : у 8 т. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. - Т. 1 : Теорія державного управління. - 2011. - С. 312-315.
2. Сегура Е. Як реформувати систему державного управління в Україні / Е. Сегура, О. Устенко, С. Касяnenko. - К., 2008. - 63 с. - Режим доступу : <http://politics.in.ua/index.php?go=News&in=view&id=11248>
3. Державне управління : курс лекцій / В. Д. Бакуменко, Д. І. Дзвінчук, О. С. Поважний. - Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. - 536 с.
4. Сороко В. М. Цілі та типологія функціональних досліджень органів державної влади / В. М. Сороко // Демократичне врядування : наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 29 трав. 2009 р. : у 4 т. - К. : НАДУ, 2009. - Т. 1. - С. 29-32.
5. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади / Указ Президента України від 9 груд. 2010 р. № 1085/2010 // Офіц. вісн. України. - 2010. - № 94. - С. 15. - Ст. 3334.
6. Перестройка государственных структур: методы и подходы / Посткоммунистические страны в переходный период. - ПРООН, Братислава, 2002. - 94 с.
7. Сороко В. Функціональне обстеження державних органів - основа удосконалення державного управління / В. Сороко // Вісн. Хмельн. ін-ту регіон. упр. і права. - 2004. - № 3 (11). - С. 275-283.

УДК 351.86-027.21

Ситник Г.П.,
доктор наук з державного управління, професор,
засідувач кафедри національної безпеки НАДУ

Марутян Р.Р.,
кандидат історичних наук, доцент,
докторант кафедри національної безпеки НАДУ

Методологічні засади дослідження системи забезпечення національної безпеки

Досліджено методологічні принципи наукового аналізу системи забезпечення національної безпеки; обґрунтовано їх застосування при вивченні сучасних проблем у процесі забезпечення національної безпеки.

Ключові слова: діалектика, методологія, синергетика, система національної безпеки, системний підхід.

Ситник Г.П., Марутян Р.Р. Методологические основы исследования системы обеспечения национальной безопасности

Исследованы методологические принципы научного анализа системы национальной безопасности; обосновано их применение при изучении современных проблем обеспечения национальной безопасности. **Ключевые слова:** диалектика, методология, синергетика, система национальной безопасности, системный подход.